

Kan corona slå kloden ud af kurs? Nu smækker porten til den globale landsby

Globalisering var en drøm om en global landsby, hvor alle handlede med alle. Men landsbyen hed Wuhan, og nu står 1990'ernes buzzword over for sin måske største krise.

Simon Kruse
sim@berlingske.dk

CORONAVIRUS: Da Li Wenliang trykkede på "send besked", forsøgte han ikke at advare hele Kina, og da slet ikke hele verden.

Men sådan blev det.

Den 33-årige læge skrev den første kendte advarsel om en ny smitsom sygdom til en nøje udvalgt gruppe mennesker i et lukket chatroom i en kinesisk provinsby.

"Syv tilfælde er bekræftet", skrev han og fortsatte: "Spred ikke denne information uden for gruppen".

Den første del af budskabet blev hørt. Den anden del gjorde ikke, for det var et budskab, som ingen kunne standse.

Selv ikke det magtfulde kinesiske sikkerhedspoliti. Politiet indkaldte Li Wenliang til afhøring og tvang den unge læge til at skrive under på, at han ville få en hård straf, hvis han fortsatte med at fortælle om sygdoms-udbruddet.

"Forstået", skrev Li Wenliang på erklæringen, hvis indhold også senere blev delt på de sociale medier.

Han vidste givetvis, at det var det kinesiske sikkerhedspoliti, der ikke havde forstået det: Porten kunne ikke lukkes.

Det kunne den måske stadig i 2002, da virussygdommen sars spredte sig i Kina og blev holdt hemmelig langt længere. Men denne gang spredte advarslen og advarslen mod advarslen sig hurtigere end den virus, der senere skulle koste den unge læge livet.

Samme dag som Li Wenliang blev afhørt af sikkerhedspolitiet, 3. januar 2020, sendte telegrambureauet AFP nyheden videre til alverdens medier.

Resten af verden blev med andre ord advaret, fordi Kina - modsat for 20 år siden - er blevet en del af den globaliserede verden. Skyggesiden er, at resten af verdens lande nu gradvist bliver inficeret med sygdommen af præcis samme årsag.

- Alt i denne sag handler om Kinas forbundethed med verden, siger Poul Fritz Kjær, professor ved Copenhagen Business School.

Når porcelæn går i stykker

Engang talte vi om "den globale landsby", det fuglekvidrende sproglige billede på 1990'ernes måske vigtigste buzzword: Globalisering.

I den globale landsby skulle vi være gensidigt forbundne, og vi skulle handle, arbejde og dele information på tværs af landegrænser. Og det bedste var, at det virkede. Verden blev år for år rigere og rigere, mens verdenshandlen bare voksede og voksede.

Sådan er det ikke længere.

Efter årtiers sejrsgang står globaliseringen i dag i stampe, og det har den gjort i flere år. Det er grunden til, at Poul Fritz Kjær de seneste uger er blevet stadig mere bekymret.

- Den første pointe er, at når en sygdom fra Centralkina kan sprede sig til hele kloden, så er det, fordi Kina allerede er globaliseret, begynder han.

Det var Kina ikke under sars-epidemien i

Coronavirus har lagt gader og stræder øde i den kinesiske millionby Wuhan, hvor det hele begyndte. Men kan virusset også rulle globaliseringen tilbage? Foto: Reuters

“ I dag er der to måder af se globaliseringen på. På den ene side bliver vi bundet tættere sammen, og derfor har vi mindre interesse i at føre krig. På den anden side er vi selvfølgelig sårbar over for lige nøjagtig sådan noget som denne her virus.

UFFE ØSTERGAARD,
PROFESSOR EMERITUS, HISTORIKER

2002-2003, det var Centralafrika ikke under ebola-udbruddet i 2014, og derfor begynder Europa nu også at lukke sig om sig selv.

Fly bliver på landingsbanen, medarbejdere sendes hjem, og virksomheder må vente for-gæves på containere fra Kina. Og alt det havde måske været lettere at bære igennem, hvis ikke den globale landsby allerede skrantede.

- Hvis det havde været i opgangstider, hvor globaliseringsbølgen gik fremad, så kunne man godt overleve et par ugers pause i den globale handel. Det ville ikke slå porcelænet i stykker. Men når det sker på et tidspunkt, hvor vi både politisk og økonomisk står midt i forsøg på at rulle globaliseringen tilbage

- som vi for eksempel ser med USA's præsident, Donald Trum, - så skal der ikke meget til at vippe båden, siger han.

Poul Fritz Kjær frygter, at virussen kan sætte fart på en mere langsigtet tendens, der bryder med næsten 70 års stadigt voksende frihandel. Nu går tendensen mod mere protektionisme og højere grænsemure. Derfor er et hårdt brexit, en krig mod Iran eller en anden uforudsigelig begivenhed langt mere risikabel nu end før coronakrisen.

- Man kan sige, at når vi kigger fra grænsekonflikten mellem Grækenland og Tyrkiet til coronavirusen, så er det jo eksempler på, at globaliseringen stadigt oftere ses som en trussel, siger han.

Den globale landsby blev syg

Kæmpebyen Wuhan, centrum for smitten, var ellers et mønstereksempel på netop den globale landsby. Den har over 11 millioner indbyggere. Hundreder af globale giganter som eksempelvis Pepsi Co, Peugeot og Siemens har produktion i byen.

Wuhan er alt andet end en udørk, og det er grunden til, at krisen i det centrale Kina har fået Dansk Industri til at nedjustere forventningerne til året, og Sundhedsstyrelsen i Danmark til at fraråde danskere at give hånd til hinanden.

Som risikoforskeren Gerd Gigerenzer siger til avisen Frankfurter Allgemeine Zeitung:

- Økonomien kan lide enorm skade - ikke gennem virussen selv, men gennem vores angst for den.

Det sidste er der dog ikke meget nyt i, konstaterer Uffe Østergaard, professor emeritus og historiker med fokus på blandt andet national identitet.

Da byldepesten hærgede, blev handelsveje gennem Iran og Italien - præcis som i dag - knudepunkter for smitten.

Ordet "karantæne" kommer af italiensk *quaranta giorni*, 40 dage - den periode, som skibe skulle vente, før de måtte lægge til i en italiensk havn. Frygten for sygdommen sikrede datidens sundhedsmyndighed, Sanità, sit eget bevåbenede politi og egne domstole til at håndhæve karantænen.

Lægen Li Wenliang var den første, der advarede mod coronavirus. Han er formentlig den hidtil yngste, der er død af den.
Foto: EPA/Beijing Thanksgiving Public Welfare Foundation

- Man kan godt kalde det et eksperiment i afglobalisering. Men jeg tror, at man skal skelne mellem den store tendens og de mindre bump på vejen, siger han.

En dystert klang

Danmark var længe et af de lande, hvor globalisering blev opfattet mest positivt. Langt mere positivt end i Frankrig eller USA, siger historikeren Michael Böss, lektor emeritus ved Aarhus Universitet.

Men i dag er coronaskylen blot endnu en tung skygge over den idylliske landsby.

- I dag har globalisering fået en mere dystert klang. Mange forbinder det med indvandring og nu også med corona, siger Michael Böss.

Er man i det humør, er det således ikke svært at trække dramatiske paralleller til 1918, da den blomstrende verdenshandel blev decimeret af kombinationen af den spanske syge og første verdenskrigs rædsler. Det tog et halvt århundrede indtil 1960'erne, før verdenshandlen igen nåede samme niveau.

Men også i dag er globaliseringen på nogle områder gået i stå, påpeger Michael Böss. Virksomheders investeringer i udlandet har aldrig rettet sig siden styrtstykket under finanskrisen, og fortidens vækstrater er punkteret.

Alligevel er billedet langtfra entydigt. På mange områder knyttes verden fortsat tættere sammen trods tonerne af handelskrig, brexit og hærdede grænser. Antallet af flyrejser, antallet af pakker og det globale flow af data vokser som aldrig før, viser en opgørelse i tidsskriftet Economist.

Den nye globalisering er blevet kaldt slowbalisation eller på dansk "sløvbalisering". Den lurende usikkerhed er, om USA fortsat ønsker at stå som garant for globaliseringen, siger Poul Fritz Kjær.

- Det har USA gjort siden anden verdenskrig, og men det siger Trump, at han ikke vil. Kan man have en global økonomi uden denne garant? Kan EU træde til? Det er tvivlsomt. Kan Kina? Tvivlsomt, mener Poul Fritz Kjær fra CBS.

Den slags spørgsmål kan vokse til globale hovedpiner, hvis smitten ender med at få en hovedrolle i det amerikanske præsidentvalg.

- Måske driver dette her over ret hurtigt, og så har vi snart glemt det hele. Men hvis det bliver ved i mange måneder, så tror jeg, at det kan få et stort og langsigtet effekt, siger han.

Den kinesiske læge, Li Wenliang, døde for en måned siden, 7. februar, som et af de dengang yngste ofre for den coronavirus, han forsøgte at advare imod. Han har aldrig fået en officiel undskyldning, men han er blevet en helt i den digitale landsby, hvor ingen kan slå hans advarsler ihjel.

I Danmark blev skibe helt op i 1800-tallet sendt i karantæne ved øen Kyholm nord for Samsø.

- I dag er der to måder afse globaliseringen på. På den ene side bliver vi bundet tættere sammen, og derfor har vi mindre interesse i at føre krig. På den anden side er vi selv-

følgelig sårbar over for lige nøjagtig sådan noget som denne her virus, siger Uffe Østergaard.

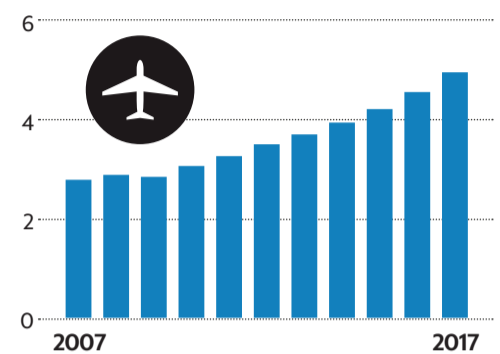
Han har dog svært ved at tage advarslerne om en "afglobalisering" alvorligt. Der er simpelthen for meget på spil for snart sagt enhver land i verden.

Storm i den globale landsby

I årtier voksede den globale samhandel år for år mod nye højder. Det har ændret sig siden finanskrisen i 2008. Nu står handlen i stampe, mens flytrafik og datamængder fortsat vokser. Globalisering er blevet til »sløvbalisering«.

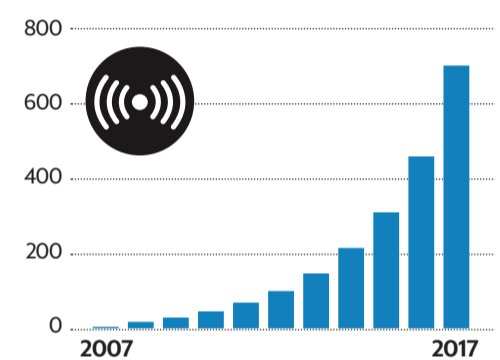
International luftfart

Antal km rejst af betalende passagere i mia.

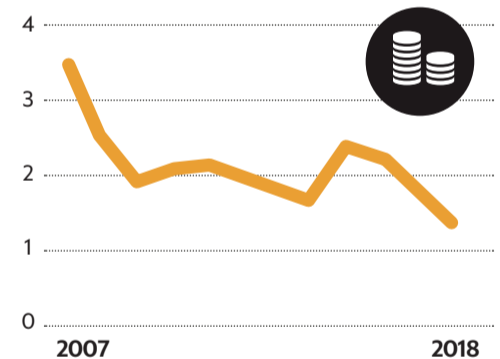
Global båndbredde

Terabits per sekund

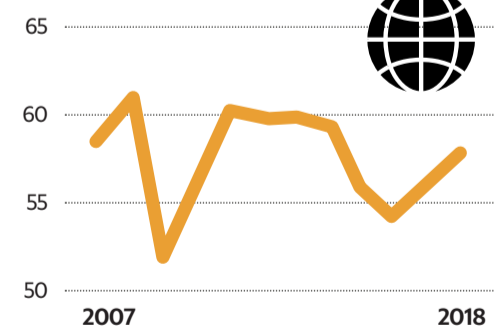
Handel med varer og tjenester

Procent af BNP

Investeringer i udlandet

Procent af BNP

Kinesisk trafik kollaps

Mio. rejser med bil, tog, skib eller fly pr. dag.

